

NÉPOLVASÓTÁR

SZÉPIRODALMI ÉS TUDOMÁNYTERJESZTŐ HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL

GARAI-UTCZA 32.

HOVÁ A MEGRENDELÉSEK INTÉZENDŐK

Tartalom: Szibariták dala. (Ábrányi Emil)
 — Jézus. (Weitling Vilmos.) — A három erő-
 próba. (Mertl József.) — Ha ... (Lányi Irma.)
 — Egy kis középkor. (Képpel.) — Egy ember. —
 Templomban. (Körös Mihály.) — Tudományok
 és találmányok köréből. — Különfélék. — Humor.
 — Szellemszikrák. — Világkrónika. — Szerkesztői
 üzenetek. — Koczkarejtvény.

➡ Egyes szám ára 10 krajczár. ➡

Előzetes értesítés.

Legközelebb megkezdjük Hugó Viktornak, a világhírű francia regényírónak, egy szerfelett érdekes regény közlését.

*

Uj megrendelők megkapják az eddig megjelent füzeteket is. Ugyszintén a jutalomkönyvet Bébel Ágostonnak „A nő és a szocializmus“ czimű vaskos művét.

*

A „Népolvasótár“ előfizetési ára negyedévre 1 frt 20 kr. Fizethető 60 kros részletekben.

*

Kérjük a budapesti megrendelőket, hogy vasárnaponként otthon nem létükben ne felejtsek el hozzátartozóikat utasítani, hogy a „Népolvasótár“ füzetét tiz krajczárért vegyék át.

*

Minden lakásváltozásnak azonnal való pontos bejelentését kérjük a kihordóknál vagy levelezőlapon a kiadóhivatalba.

*

Ha fővárosi megrendelőink nem kapnák vasárnaponként pontosan házhoz hordva füzeteinket: értesítsenek és gondoskodunk róla, hogy ez többé ne forduljon elő.

*

A haladás, felvilágosodás és az emberszeretet minden hívének, de első sorban a munkásnépnek kötelessége terjeszteni füzeteinket.

NÉPOLVASÓTÁR

7. szám.

Budapest, 1897. június 13.

I. évfolyam

Szerkeszti és kiadja MEZŐFI VILMOS.

☼ Szerkesztőség és kiadóhivatal Garai-utca 32.

Szibariták dala.¹⁾

Föl a pohárral . . ! Szórja habzó gyöngyét,
Mély öblü serleg . . ! Tánczra, dalra fel . . !
Paraszt hadd nyomja durva föld göröngyét,
Testünk sirászi²⁾ rózsákon hever . . !
Vigalmainkra dözs Olymp³⁾ irigy lesz,
Ily dáridót Lukullus⁴⁾ sem csapott ;
Szép élet ugy-e ? És ez mindig így lesz,
Szibariták csak összetartsatok . . !

Zajos zenét, hej ! gyomrunk ünnepéhez !
Mi sir kívül ? Ki az, a ki ott hörög ?
És még a nép ? Hát kolduljon, ha éhes,
Jól áll a népnek, hogyha könyörög.
Szennyes czondráját innen messze hordja !
Rózsát ide . . ! Utálom e szagot !
Tovább a tánczezal hiveim csoportja . . .
Szibariták ! csak összetartsatok !

Ne kóborolj ! Jer udvarunkba lantos !
Pengesd a kobzon nagyságunk dalát . . !
— Inkább kutyardnak énekelsz . . ? Kalandos,
Gógös bolond, lódulj utadra hát . . !
Könnyü feledni gyöngyöző italnál,
Vádat, roszt lelket, bünt, gyalázatot,
S uralkodás több a mihaszna dalnál . . !
Szibariták, csak összetartsatok !

1) Szibariták: dúsgazdag kéjencek, léha gyönyörvadászok.

2) Tartomány Ázsiában. Rózsáiról híres.

3) A régi görögök hite szerint az istenek lakóhelye.

4) Hírhedt kéjencek voltak az ó-korban.

Jer léha böles, művészeként a szónak,
 Ki hogyha kell, angyallá nyelveled
 Magát a sátánt — mond ügyünket jónak
 S tisztának minket! Halgatsz? El veled!
 Rablók védője, hogy lettél ily kába?
 Tánczoltass medvét, vagy vezess vakot,
 Elméd megrokkant . . ! menj! Öltözz esuhába!
 Szibariták, csak összetartsatok!

Hiába gunyol tönkre tett hazátok,
 Csak éljünk rajta, mint rüh és penész;
 Inség, nyomor, düh vicsorognak rátok.
 Mindenki megvet, gyűlöl és lenéz . . .
 Létünk gyalázat és uralmunk vétek,
 Ránk fenyeget sirjából a halott . . .
 Mindegy . . ! Tovább . . ! A hatalom tiétek!
 Szibariták, csak összetartsatok!

Ábrányi Emil.

J é z u s.

— Egy szegény bűnös evangéliuma. —

Irta: Weitling Vilmos.

Jézus az örökösödés ellen. V.

Lukács 12. rész, 13. vers. Mondá neki pedig egy a sokaság közül: Mester! mondd meg az én atyámfiának, hogy ossza meg velem az örökségét.

14. vers. Ő pedig mondá néki: Ember, kicsoda tett engemet köztetek biróvá vagy osztóvá?

Ebből a bibliai idézetből kitűnik, hogy a nép milyen tévesen értelmezte Krisztus tanítását. Rőla, a vagyonszövetség hirdetőjéről, feltételezték, hogy két testvér örökösödének kicsinyes ügyével bajlódni fog.

15. vers. Mondá azért nékik: Meglássátok, hogy eltávoztasátok a telhetetlenséget, mert ha bővelkednek is valakinek az ő gazdagságai, nem azokból vagyon annak az ő élete.

Még ma is sokan vannak, a kik ezt nem értik, annyira elvakították a népet a mesterkedések. Hát megélhet valaki a birtokából és a pénzéből? Persze, hogy élhet belőle, még pedig jól, mert nem is kell érte dolgoznia, mondják. De ez mégis különös, mert hiszen a vagyon, a pénz holt anyag, a melyek nem

teremtenek semmit, pedig ha élni akarunk, fogyasztanunk kell. Az életet csak szükségleteink kielégítése útján tarthatjuk fenn: szükségleteinket pedig csak munka segítségével elégíthetjük ki. Egy szóval senki sem élhet vagyonából vagy pénzéből, munka nélkül, és ha mégis azt mondja, hogy az lehetséges, vagy számár vagy csaló. Számár, ha be nem látja, hogy csak azért élhet munka nélkül, mert birtoka egy részének használatát oly feltétellel engedi meg másoknak, hogy azok viszonzásul annyit dolgozzanak, hogy ő, a tulajdonos, kényelemben és bőségben élhessen. Csaló, ha ezt tudja és még is azon van, hogy a nép ne tudja meg, hogy annál biztosabban pazarolhassák el mások nehéz munkájának gyümölcsét.

Tehát sok pénzzel és vagyonnal birni annyit tesz, mint sok eszközzel rendelkezni arra nézve, hogy mások erőszakkal, ravaszsággal és csalással dolgozzanak egyért, a vagyonosért. Másrészt eszköz a vagyon a tulajdonos kezében a munkanélkül való jó életre. Pénz és birtok a herék és inyenczek kiváltsága, a melynek az árát a szegény bünösök adják meg. Ennek az utálatos, erkölcstelen és keresztény ellenes szokásnak a szülőktől a gyermekekre való átruházását: nevezik öröklésnek. Jó, maradjon így, ámde ne fosszunk meg senkit örökségétől, hanem oda munkáljunk, hogy ivadékaink ezt az egész szép földet, minden épületével és eszközével közösen örököljék, akkor nem lesz többé szükség örökségosztókra, a kik szintén csalásból élnek és bizony hasznosabbat cselekednének, ha az asszonyoknak a főzésnél és mosásnál segítségére lennének.

Jézus a következő hasonlatot mondta tanítványainak az örökség kérdésénél:

16. vers. Mondá pedig nekik ilyen példabeszédet: Egy gazdag embernek nagy bőségesen termett vala az ő majorsága. 17. Azért magában okoskodik vala, mondván: Mit cselekedjen? mert nincsen hová takarnom az én jószágom termését. 18. És mondá: Ezt mivelem: Az én gabonás csüremeimet elrontom és nagyobbakat építek, és azokba takarom az én jószágomnak minden hasznát és az én javaimat. 19. És ezt mondom az én lelkemnek: Én lelkem sok esztendőkre eltett sok javaid vagynak! nyugodjál, egyél, igyál, gyönyörködjél! 20. Mondá pedig néki az Isten: Bolond, az éjjel megkívánják a te lelkedet tetőled, a melyeket pedig készítetted, kiéi lesznek?

Vagyis: kié lesz mindaz, a mit összegyűjtöttel?

21. vers. Így vagyon dolga annak, a ki magának kinszet takar, de az Istenben nem gazdag. 22. Mondá pedig az ő tanít-

ványainak: Annak okáért, mondom néktek, ne legyetek szorgalmatosak a ti életerekről, mit egyetek, sem a testről, mivel kelljen befedeznetek. 23. A lélek drágább, hogy nem az eledel és a test, hogy nem az öltözet. 24. Gondoljátok meg a hollókat: mert sem vetnek, sem aratnak; kiknek nincsen tárházak vagy gabonás csürök, mindazáltal az Isten eltáplálja azokat. Mennyivel drágábbak vagytok ti a madaraknál. 29. Ti annak okáért ne tudakozzatok azon, mit kell ennetek vagy innotok, és ne kételkedjete. 31. Sőt inkább keressétek az Isten országát és mindezek megadattatnak néktek.

(Folytatás következik.)

A három erőpróba.

— Történelmi adatok nyomán írta: **Mertl József.** —

— Vége. —

Misére harangoztak.

Az udvaroncok látszólag nagy áhitattal végezték imájukat, miközben a csár a tizedik zsoltárt énekelte, a melynek bekezdő sorai így hangzanak: „Irgalomról és igazságról akarok énekelni, hogy dicsőítselek téged oh uram.“ A vacsora után magához rendelte a csár Kudejárt.

— Ülj le — szólott hozzá nyájasan — és mond el élemedet. Szegény ember, bizonyára sokat szenvedtél, de valószínűleg sok kalandod is volt.

Kudejár elmondta fogságának történetét. A csár figyelmesen hallgatta. S a mikor elbeszélte, hogy a börtönben mennyit szenvedett, a csár nagyot sóhajtott: „Oh a gonoszok, oh a kegyetlen emberek!“

Kudejár időszerűnek vélte, hogy felesége felől kérdezősködjék.

— Szegény asszony! Mennyit busult miattad. Sójajtott a csár.

— Csár atyus — kiáltá Kudejár és odaborult a zsarnok lábai elé — életem, vérem a tiéd, csak engedd meg, hogy láthassam, egyetlen, drága feleségem.

— Látni fogod — válaszolt jóindulattal a csár. — Légy kissé türelmes! Az első erőpróbát már kiáltad, még két próba áll előtted. Ha ezeket is sikeresen kiállod, látni fogod a feleséged. S most menj pihenni. Megerősödtél kegyemben. Holnap megint akad munka a számodra. Isten veled!

Másnap reggel azt a parancsot kapta Kudejár, hogy két katonával Perejaslaol-ba utazzék. Este a csár egész kíséretével odaérkezett.

Másnap mindenek előtt misét hallgatott a csár. Azután kíséretével a község szabad térségére ment. Odaérve, megparancsolta a polgármesternek, hogy a fogva tartott tizenhat német katonát vezesse elé. De egyuttal elrendelte, hogy a város összes kapuit zárják be.

Kevés vártatva a czár előtt állott a tizenhat német. A hosszas fogság és a nehéz bilincsek annyira kimerítették minden erejüket, hogy járni is alig tudtak.

— Németek, — így szólott hozzájuk a czár — kegyelmet adok nektek, visszamehettek hazátokba. Megértettétek!?

A szerencsétlen emberek nem győztek eleget hálálkodni. „Éljen az irgalmas czár,“ rebegték egyre. A czár most jelezte, hogy elmehetnek. Titokban pedig odasugta Kudejárnak: „Most következ a te második erőpróbád, üsd agyon ezeket a németeket!“

Kudejár engedelmeskedett. Hatalmas ökölcsapásokkal ölte meg az amugy is félholt embereket. Egyiket a másik után.

— Pompás ficzko! Kiáltá a czár és megparancsolta, hogy a gyalázatos árulással meggyilkolt németek tetemeit dobják a vízbe.

Kudejárt utálattal töltötte el cselekedete, de hogy feleségét meglássa és újra birja: képes lett volna egy világot romba dönteni. „Ha majd ismét az enyim lesz — gondolta — megszökünk ennek a czári gyilkosnak a közeléből. Két erőpróbát már sikerrel végeztem, most már csak egy van hátra.“

Szegény kozák, nem is sejtette, hogy milyen rémes próba lesz az a harmadik.

Visszaérkezvén a fővárosba a czár ismét magához rendelte Kudejárt. „Kudejár — ugymond — a harmadik és utolsó próba előtt állasz. Ha sikerül, első szolgám leszek és a legnagyobb úr birodalmamban. Ma nem fogsz nálam ebédelni, hanem egy másik helyen, a hová testőreim vezetni fognak.“

Kudejárt több testőr körülvette és elvezették a palotának egy részébe, a melyben a czár ágyasait tartotta. Egy nagy terem közepén vörös posztóval bevont asztalon egy tányér leves volt és mellette feküdt egy darab kenyér. Az asztal fölött a tetőbe vert szegre kötél volt erősítve, a melynek hurkán egy meztelen női test lógott. Kudejár ráismert, imádott felesége, Anasztázia volt. Nincsen szó, a melylyel az az iszonyú fájdalom leírható, a mi Kudejár belsejében dult.

— Ül le és egyél! figyelmeztette a testőrök egyike.

Kudejár agyában már csak a boszu gondolata élt. Hogy megboszulhassam magam — gondolta — a czári gyilkos elé kell jutnom. Hogy ezt elérjem, nyugodtnak kell maradnom.

Leült tehát és kezébe vette a kanalat. Szájához emelte, miközben arcához ütődött a holttest lába. Képtelen volt egy kerty levest lenyelni. A kanál reszketett abban az izmos, erős kézben, úgy, hogy kiöntötte a kanálból a levest, a mely végig csurgott a szakállán. „Nézzétek csak — kiálták a testőrök gunyosan — hogyan reszket a keze!“

Kudejár remegett a felindulástól. Letette a kanalat és nyugodtságot erőltetve mondá: „Mondjátok meg a czárnak, hogy a harmadik erőpróbát is teljesítettem!“

Még keveset ettél! Felelte a testőrök egyike. Egyél még. Egy darab hust végy magadhoz. különben éhen maradsz. Kudejár

megettette, miközben ismét meglökte a holttestet, a mely ingó mozgásba jött és ismételve érintette a kozák arcát

— Most igyál a czár egészségére! Szólott ismét az előbbi testőr.

Kudejár egyszeriben kiitta az étele mellett álló pohár bort. Ezzel eltávoztak, vissza a czárhoz. A czár trónján ült kezében a czepterrel. A trón a terem végén volt, mig Kudejár és kísérete a terem bejáratánál foglaltak állást.

— Jó Kudejár, hát a harmadik erőpróbát is sikerrel kiálltad? Mondá jóságosan a czár.

— Igen — válaszolta remegő hangon a kozák — és most a negyediket végzem. Ezzel felemelt kézzel rohant a czár felé. Ámde ebben a pillanatban megmozdult alatta a palló és ő egy pincze üregbe zuhant.

— Ha, ha ha! Kaczagott fel rettenetes Iván. Elfelejtetted, te merénylő kutya, hogy én Isten oltalmában állok, a kinek minden lépését angyalok őrzik.

Mindez előzetes megállapodás szerint történt. A pallót előre úgy készítették, hogy egy nyomásra lesülyedjen.

Iván, a rettenetes, még mindég kaczagott, a mikor távozott a teremből: Hagyjátok odalenn az üregben, majd megdöglök éhen.

A szegény Kudejár azonban nem várta be az éhhalált. Ingéből kötelet formált és azon felakasztotta magát.

Rettenetes Iván nagy haragra lobbant, a mikor ezt hirül vitték neki és kiadta a rendeletet, hogy azontul meztelenre vetköztessék a földalatti börtön foglyait.

Sok szerencsétlen jutott Kudejár után még abba a börtönbe. Fájdalom-ordításuk valóságos mennyei zene volt Ivánnak. Legszívesebben ebben a szobában tartózkodott. Sőt ott aludt, hogy éjjel is gyönyörködjék az éhenpusztulók kinjaiban.

Ebből a történetből kedves olvasó, a mely az *utolsó szóig* igaz, megítheted az orosz nép jellemét, a mely ezt a megkoronázott vadállatot csak huszonhét évi uralkodása után gyilkolta meg.

Ha . . .

Ha mind e kin és gyötrellem,
Gyászvégzet és fürtelem,
Ha ez az egész élet,
Csak álom volna, tünemény,
A melyből minden földi lény
Egy szebb valóra ébred!
Oh mennyi kin és szenvedés,
Oh mennyi vágy és epedés
Egyszerre érne véget!

Lányi Irma.

Egy kis középkor.

— Képpel. —

Abból a rég letűnt korból mutatunk be egy jelenetet, a melyet középkornak neveznek. A szellemi tespedés, a sötét papi uralom időszaka volt az. Minden téren rabság: ez nyomta bélyegét a századokra. Mostoha törvények alatt nyögött az ipar is. Az

ugynevezett czéhrendszer béklyozta le a szabad fejlődést, és fel-
lendülést. A legostobább rendelkezések tették lehetetlenné, hogy
az ipar felvirágozzék. Önálló mester csak nagy nehezen, szörnyű
sok próba végzése után lehetett az iparüző. S akkor, ha mesterré

lett, esküt kellett tennie, hogy mindenben megfogja tartani a czéh rendszer szükkeblü szabályait.

Képünk azt a jelenetet ábrázolja, a mint egy önállósított iparos leteszi a német szövegü esküt a czéhmesterek kezébe. Ez a kép Pozsony multjából való. A kép alatt levő irás az eskü szövege. Németül is tudó olvasóink, ha jobb dolguk nincs, silabizálják ki, fordítsák jó magyar nyelvre és küldjék be nekünk. A legjobb fordítást azután közölni fogjuk.

Egy ember.

A komédiás kocsi egyik zugában gubbaszt egy nyomorék test. Tarka rongyokkal fedett vékony lábszárait maga alá húzva, esőgösispkás fejét a kocsi oldalának támasztja.

Kékes gyűrűkkel körített, beesett szemei le vannak hunyva. száraz pergamensárga arczáról lerí az inség. Alszik Talán álmodik is egy boldogabb jövőről, hol kevesebb jut neki az ütlegből, több a kenyérből. Hát van joga a föld salakjának álmodni jobb letről? Kinek bűn volt fogantatása, nyomor a bölcsője? Kik voltak szülei? Senki sem ismerte őket. Ott termett, mint mérges gomba, az utcza sarában, a főváros valamelyik lebujában, büztől, szennytől parás levegőjében. Ez volt első éltetője, itt pillantotta meg először a napvilágot. Az édes anyatej keserü lehetett neki az átoktól, mivel szülője sujtotta.

Mikor 5 éves lett, anyja eladta egy meszely pálinkáért egy izsakos vén csalónak, ki azzal ámitotta az embereket, hogy világtalan. Ezt vezette utczasarkokra, népesebb helyekre, hol remegő, szárnalmas hangon könyörgött alamizsnát szegény vak öregapja számára. Ártatlannak látszó szelid szemeivel, melyekből soha sem hiányzottak a könnyek, sok jólelkü urnak nyitotta meg tárczáját. Ha jól jövedelmezett az „üzlet“ s ha a fillérek közé került egy-két ezüst hatos is, nevelő apja földig itta magát, a gyerek pedig gyufaskatulyákat kínálgatott a járókelőknek. Jaj volt, ha keveset adott el; gyakran véresre verve, napokig nem tudott lábra állani. Hogy nyomorultul el nem vészett, egyik-másik jószívü szomszédnőnek érdeme.

Ez erkölcsök a jó és rosza egyaránt fogékony gyermeki kebelben alkalmas talajra találtak, gyorsan kicsiráztak s megérett a gyümöles.

Egy szép napon a fiu elszökött s megszaporodott egygyel az ifju gonosztévők száma.

Lopott, csalt, ha alkalma volt rá, hogy gyomrát elnémitsa, s talán szokásból is. Elfogták. Mikor kikerült a börtönből, újra kezdte. Mert nem tudott elveszni.

Végre kitiltották a fővárosból, elment vidékre. Mint kivert kutya prédára lesve, éhtől lihegő ajakkal csatangolt faluról-falura.

Koborlásában egy vándor komédiás csapatra bukkant, s menten kedve támadt ehhez az élethez. Az igazgató gyengeszivű ember volt, aki megszánta s felfogadta őt.

Elhullik ott is egy-két száraz kenyérdarab; ezelőtt a kóbor kutyák falták fel, most jó lesz neki. Ha kevesellené, pótolja ütlegekkel. Kölcsön fejében dolgozik, nem szorgalmasan, csak annyit, a mennyit muszáj. A tunyaság gyakran a nyomor iker-testvére. Apránkint betanult pár egyszerű mutatványt, pár elcsépelet élczet s most ő a társulat bohócza.

Meg is kaczagja, meg is dicséri a közönség s néha az igazgató is puhább kenyeret dob neki és valamivel nagyobb darabot. Az is megesik, hogy ha tulságos kemény a kenyér, pár zavaros könyecsep meglágyítja.

— Allo hopp . . . Mirza hopp . . .

Egetverő kiabálás s taps hallatszik ki a mutatványos bódéból. A közönség bámulatával adózik a csinos lovarnőnek, ki kaczeran üli meg a vágató paripát. Egy-két virágesokor, narancs repül feléje s a hölgy bájos hajlongással viszonozza a kedveskedéseket.

Bumm . . . bumm . . .

A trombitás-zenekar rázendit egy elavult német nótát, fülsértő hamis hangokon. Most kell következni a bohócznak, de nem mutatkozik sehhol. Az igazgató dühösen szitkozódik.

— Gaz kölyök, hol ténferegsz? Előre!

Lovagostorával dühösen arczába sujt az alvónak. Ez ijedten felriad s arczához kap, hol veres nyomot hagyott a szijkorbács. Szemeit, mint az üldözött vérszomjas vadét vér futja be s tétovázni látszik, hogy kinzójára vesse-e magát s összemarczangolja fogaival . . .

— Meg ne üssön többet . . .

— Nyomorult féreg, még fenyegetni mersz? A piszokból szedtelek fel . . .

Vállon ragadja a fiut s erőteljesen lódit egyet rajta, hogy az lebukik a kocsiról.

Gyorsan feltápáskodik s piszkos markával egy könyet morzsol szét festékes arczán. Azután daczos léptekkel bekullog a köröndbe.

— Hahaha . . . . A közönség mulat. Nem győz kaczagni a sok tréfának s bakugrásoknak, mit a „jókedvű“ ló produkál.

— Uraim! bohócz mint mülovar!

Egy csontos szürke ló vágat körül a köröndben nyereg nélkül. A fiu remegve tekint a tajtékozó állatra s izgatottan áll helyén.

— Rajta bohócz!

Az igazgató parancsoló tekintete találkozik az övével s a nyomorult félti mindennapi száraz koncát Mikor irányába ér a ló, feléje szalad és sörényébe fogozva hátán terem.

— Hopp Mirza . . .

Az igazgató korbácsával végigvág az állaton, mire ez megbokrosodva hirtelen félre ugrik.

A bohóc megtette utolsó halálugrását.
 A nézők ajkain a rémület kiálltása lebben el s egy emberi
 test fekszik véres fejjel elterülve a porondon élettelenül . . .
 Egy proletárral több, vagy kevesebb, ki gondolna vele?

Templomban.

*Mondják: a templom isten háza,
 Hol béke, áhítat lebeg;
 Hol átsuhannak égi árnyak,
 És enyhe megnyugvást találhatnak
 A bűnös földi emberek.*

*De rám varázsa nincs e helynek,
 S meg nem vigasztal semmi hit;
 Csak azt látom a templomokban,
 Hogy az embernek bűne sok van,
 S hogy ott lerakja bűneit.*

*Csak azt látom: gyáván az ember
 A semmiség előtt remeg;
 S hogy — mert fökévelten mivolta —
 Még porba hull, miként a szolgálta,
 S hálálkodón imáit rebeg.*

*Hogy nincsen lelke önmagának,
 Hogy féken egy körben mozog;
 S nem fogja fel, hogy a hit érdek,
 Egy életpálya, melyre tértek
 Nyugalmas lelki pásztorok.*

*Megszűnt a jobbágyság igája,
 Nem létezik rabszolgaság;
 De csak a test rabsága tört meg,
 Míg lelki rabigába görnyed
 Még most is az egész világ.*

élelm
 szen
 Észak
 olaj
 szer
 főzik
 tárgy
 sával
 könn
 nem
 hane
 val a
 amer
 tenet
 egysz
 fegyv
 szolja
 a mi
 lévén
 felté
 a ki
 viz f
 és h

vörö
 felé
 ság,
 bet
 mod
 lége
 ben
 mint
 bizt

szán
 böl

*Óh, szomorú, nincs egy sugár fény,
Mely eloszlassa a borut; —
De hogy szükséges a hit járma,
S nem ért meg lelki szabadságra
Az ember, — százszor szomorúbb.*

Körös Mihály.

Tudományok és találmányok köréből.

§ **Kigyótojásból főzött olaj.** Mi mindent ki nem gondol az élelmes amerikai és mi mindenből huz hasznot. Mostanában egészen új, sajátos igarágat üznek a csodálatos dolgairól híres Észak-Amerikában. Kigyótojásokból olajat főznek, mely kigyótojásolaj drága pénzen kel el mindenfelé, lévén az kitünő gyógyító-szer sok betegségben. Nem amolyan közönséges kigyó tojásaiból főzik az olajat, hanem a roppant mérges csörgőkigyóéiból. Régóta tárgya az irtásnak Észak-Amerikában a csörgőkigyó, mely harapásával évenként sok embert foszt meg az élettől. De hát nem oly könnyű dolog a csörgőkigyó tojásaihoz jutni. A csörgőkigyó, mely nem rakja ki tojásait, nem bizza a nap melegére kiköltésüket, hanem testében tartja, testének melege költi őket ki. Tehát magával a kigyóval kell megküzdenie annak, aki tojásait akarja. Az amerikai különben sem gyáva legény, felveszi ő a harcot a rettenetes esuszó-mászóval. A csörgőkigyó-vadász felszerelése nagyon egyszerű. Mindössze egy lándzsaforma fegyvert visz magával, mely fegyver végén igen éles, görbült penge van. Ezzel zavarja, hajszolja fel a kigyót és vele vágja le a fejét abban a pillanatban, a midőn a kigyó magasra felemelkedve támadásra készül. Mivel a kigyó, hasát felvágják és kiveszik belőle a tojásokat, feltéve persze, hogy nőstény kigyóra akadtak és hogy volt tojás a kigyóban. A kigyóból kiszedett tojást forró vízben megfőzik. A víz felszínén olajos anyag gyűlik meg, melyet onnan lefölnöznek és hevitenek. hogy a vizet elpárologtassák. Ez az orvosság.

Nátha és köhögés ellen kitünő szernek ajánlják a közönséges vöröshagymát, melyet a főzéshez használnak. A hagymafejet négyfelé vágva sárgacukorral kell párolni, az így nyert lé az orvosság, melyből két óránként egy kávéskanállal kell bevenni. Ez többet ér mindenféle drága szernél és cukornál, ha idejében folya-modik hozzá az ember, mielőtt az egyszerű köhögésből makacs légső vagy tüdőhurut támad. Olyan hurutoknál, melyek esős időben lépnek föl, éjjel a meleg szobában jobban izgatják a beteget, mint a szabadban, ez a szer, valamint a hagymanedv egészen biztosan hat.

A dohány bünlajstroma. Franciaországban a dohányzók száma annyira megsaporodott hogy az állam a dohányjövedékből mult évben többet vett be 12 millióval, mint az előző eszten-

dőben. Egy francia újságíró erre kérdést intézett a dohányzás elleni egyesület alapítójához és elnökéhez Decroixhoz, aki azt válaszolta, hogy a dohányzók számának ez a szaporodása annál sajnósebb dolog, mert egyenes arányban áll Franciaországban a népesedés fogyatkozásával. A dohányzás elleni egyesületet, ha eddig fönn nem állana, most kellene megalapítani. Amikor aztán arra figyelmeztették Decroixt, hogy a németek is nagy dohányosok, de azért elég nagyszámu utódokról gondoskodnak, következőleg válaszolt: „El voltam készülve erre a gyermekes ellenvetésre. A német dohányban nincs annyi nikotin, mint a francia dohányban és aztán a németek mindenféle más idegen anyaggal keverik a dohányt, ami a dohányzás veszedelmét nagyban csökkenti. A németek hosszúszáru pipákból szívják és ezenken át a mérge nem hatolhat be oly könnyen a szervezetbe és végül a németek dohányzás közben sört isznak, ami a nikotin hatását ellensúlyozza. Istenem, mi volna az emberiség dohány nélkül! A dohány minden bűnök apja. A dohány az, mely a gyermeket rossz utra téríti, hazugságra és lopásra csábítja. Oh a dohány, a dohány! Valóságos isten ostora ez.” És ugyanez a Decroix, ki olyan nagy ellensége a dohányzásnak, lelkes híve a lóhús élvezetének és neki köszönhető, hogy ez idő szerint 200 mézárszékben mérnek ki lóhúst Franciaországban. Süsse meg a tudományát!

Világító tornyok. A tengereken levő világító tornyokon először meggyújtott tüzet fával, később szénnel táplálták; azután gyertyát és lámpát alkalmaztak; a lámpában kezdetben halzsirt, majd növényi olajat, végre petroléumot égettek. Közben reflektorokkal, később Fresnel-féle lencsékkel a fényt mesterségesen erősítették. A tökéletesítés sorát bezárta a gáz és villamosság. Az elért fény erősségéről a mult század közepéig visszanyuló adataink vannak. Az 1700 körül épült, 1759 körül újabbal helyettesített világító torony Eddystone-on, mely a tenger közepén épült első alkotmány volt, fagygyertyával volt fölszerelve, melyek összesen 67 gyergyaerejű fényt adtak. Ma ugyanott az angol csatornában 28 km.-re látható és 80,000 gyertyaerejű fénysugár kíséri a hajókat. Az újabb olajjal és lencsékkel elért legnagyobb fényerősség 145.000 gyertyaerejű, még pedig a nyugot-ausztrália Leuwinfokon fölállított új világító toronyban van. — Sokkal nagyobb fényerősséget lehet azonban a villamos lámpákkal az ugynevezett villámkészülékkel elérni; ezeken ugyanis forgó lencserendszer összegyűjti a fényt és egyetlen villanásban veti ki. Bourdelles francia mérnök ezt a találmányát különösen a francia partokon használják: egyes világító tornyok fénye 23.000.000 gyertyaerősségű itt. A Föld legerősebb világító tüze azonban néhány év óta Amerikában van. Fire Islandnak világító tornyából egy Bourdelles-féle készülék a New-York-felé és tőle elhajózó hajók útjába 123.000.000 gyertyaerejű villámokat vet.

Különfélék.

? **Jégverés megakadályozása ágyulövésekkel.** Hogy erős ágyulövésekkel esőt lehet csinálni, ezt már bebizonyították, most pedig egy stájerországi polgármester azt is megmutatta, hogy kell ágyulövésekkel szétoszlatni a jégfelhőket. A polgármester, kinek nagy kiterjedésű szőlői vannak, ezek körül, két kilométernyi kerületben, magas pontokon hat faépületet csináltatott, melyek mindegyikében 10 nehéz mozsárágyu van elhelyezve. Mihelyest jégfelhő közeledik, egy jelzőlövésre az összes állomások megszólalnak. Az eredmény, mint azt több esetben megállapították, meglepő volt. Pár perc múlva a felhőképződés szünetet tart, aztán tölcéséralaku nyílás támad a felhő-falban, mely egyre tágul, míg végre a felhők nemcsak jégeső, de zápor nélkül is eloszlanak. A stájer szőlőbirtokos ezt a módot a múlt nyáron hat esetben, állítólag egyformán jó eredménnyel alkalmazta.

? **Kivégzett milliomos.** Missouriban, az Egyesült államokban, mult kedden végezték ki a dr. Dustrow Artur német származásu milliomost, ki nejét és gyermekét meggyilkolta. — A gyilkos eleinte örültséget tettett és óriási összeget ajánlott föl, hogy a büntetéstől szabaduljon, de jó kezek közt volt és végre mindent bevalótt. Dr. Dustrow, kit anyja végrendeletileg gondnokság alá helyezett és ki így csak rengeteg vagyona kamatait élvezhette, egy kiválóan szép és művelt leányt vett el St. Louisban. De csak hamar elhanyagolta fiatal nejét, orvosi ténykedését, ivásra adta magát és félvilági hölgyekkel dorbézolt. Ezt az életmódot akkor sem hagyta abba, amikor fia született. Egy napon valami tivornyáról részeg fejjel tért haza. Felesége szemrehányásokkal illette, mire revolvert rántott és lelőtte. Közben álló kis fia anyja vonaglását látva, keserves sirásra fakadt, a szörnyeteg pedig fölkapta a gyermeket, félkézzel karhosszban maga elé tartotta és fejét átlőtte. Ilyen kegyetlenségre vetemedett egy diplomás ember és azonfelül milliomos. Kevés ember lógott még az akasztófán, aki ezt dr. Dustrownál jobban megérdemelte volna.

? **Miért olcsó a narancs?** A narancsot nálunk is félig ingyen kapni már és a nagy olesóság okát némileg magyarázza olasz lapoknak az a hire, hogy egész Sziciliában, de különösen a kikötővárosokban nagy az izgatottság amiatt, hogy a sziciliai narancskivitel újabb időben az amerikai narancskivitel teljesen tönkretette. Messinában, hol leginkább érzik a bajt, az olasz déligyümölcs-kereskedők a minap gyűlést tartottak, melyen sok képviselő is résztvett. A gyűlés azt határozta, hogy a kormánynál lépéseket tesz a déligyümölcs-kereskedés támogatása végett, a jelenlevő képviselők pedig megígérték, hogy evégből a kormányt az új kamara első ülésében meginterpellálják. Persze ezek azt szeretnék, ha a narancsnak egy arany volna az ára. Hiába a kapitalisztikus gazdálkodás mindenütt nyomott hagy.

? **Csodamalacz.** Mező-Kovácsházán egy odavaló gazdának. Józsa Jánosnak a koczája egy csodamalaczt fiadzott, amelynek

két feje, két nyaka, két farka, de csak egy dereka és négy lába van. A kétfejű malacz egész vigan szopta az anyját, de ez úgy látszik megsokalta, hogy fiának két feje legyen s két szájjal szopja őt egyszerre — leharapta a csodamalacz egyik fejét és megette. Erre aztán a csodamalacz beadta a derekát és megdőglött.

Humor.

)(**Elkeseredés**

- Miért busulsz Lili?
- Ej, ráuntam a bankáromra, kutyának néz.
- Ah! Csak nem ver?!
- Azt nem, de azt akarja, hogy hü legyek hozzá.

)(**Megmagyarázza.**

Vendég: Tessék, az első pohárral hozatok, és . . . Pinczér, nézze csak, mi uszik itt! Micsoda pech!

Pinczér: Kérem szépen, ez nem pech, hanem légy.

)(**A legnagyobb pech.**

Egy szegény ördög így mondja el legutóbbi szerencsétlenségét:
— Két nap óta semmit sem ettem. Kétségbeesésemben a Dunába vetem magamat. Egy rendőr kihalász a vízből. A rendőr huszonöt forint jutalmat kapott, én pedig . . . semmit!

)(**Nyelvtani vita.**

A délutáni feketekávé mellett Hilibi ur nagy nyelvtani vitába merül Sunyi urral.

— Látja Sunyi ur: a meltyü, keztyü, esengetyü . . . ime a tyü csak a szók végén foglaljon helyet.

— Dehogy, — vitatja Sunyi ur — tudok én esetet, a mikor a tyü képzővel kezdődik a szó:

— Például?

— Például: „Tyü, az árgyelusát.”

)(**Dávid és Salamon.**

Schiller, a nagy német költő, gyermekkorában hárfát pengetni tanult. Egy szomszédja, a ki a fiut ki nem állhatta, egy izben ezt mondta:

— Ej, ej, te úgy játszol, mint Dávid király, csak hogy nem oly szépen.

— Ön pedig, — felelte Schiller — úgy feeseget, mint Salamon király, csak hogy nem oly bölesen!

)(**Ez a módja.**

Fülemile kisasszony: És miből következteti ön, hogy a világ ma szebb és jobb, mint huszonöt évvel ezelőtt volt?

Hengefi ur (a ki a gazdag, szép leányt feleségül akarja venni): Mert ön még akkor nem volt a világon.

Még aznap este megvolt a kézfogó.

Szellemszikrák.

* Nincs oly magas hivatal, hogy valamely apró ember képesnek ne higgye magát a betöltésére.

* Jó eszméket és négylevelű lóherét nem keresni, hanem találni kell.

* Igaz anyai sziv nem menteget semmit, de megbocsát mindent.

* A természetrajz nagyon udvarias; a legostobább tökfilkót is embernek mondja.

* A gyáva mindig azt látja, a mitől retteg; a bátor szeme előtt pedig mindig az lebeg, a miért reménykedik.

* Csak becsületes emberektől fogadj el szolgálatot. Mert nehéz dolog az iránt hálásnak lenni, a kit tisztelni nem tudunk.

Világkrónika.

— Merénylet a vonat ellen. A híres pacific vasut (Amerika) ellen, Lozier nevű város közelében álcázott rablók merényletet követtek el. Felugráltak a robogó vonatra és a mozdonyvezetőt pisztolyal kényszerítették, hogy állítsa meg a vonatot. Azután dinamittal felrobbantottak két pénzszekrényt, a melyben 11 ezer dollár állami pénz volt. (Egy dollár 2 frt) és elrabolták. A vakmerő rablók elmenekültek.

— Felrobbant mozsár. Nantes franciaországi városban egy ünnepély alkalmával mozsár lövéseket tettek, de oly vigyázatlanul, hogy a felrobbant mozsár 4 embert megölt.

— Sok számár törí a fejét a szociális kérdés megoldásán. Egy turini egyetemi tanár-számár most azt a javaslatot teszi, hogy a szegény emberek reggel egyenek egy pár almát, délben igyanak rá két liter vizet, ettől azután egész napra jóllaknak. Éljen így a tanár-számár ur.

— Ez aztán talpnyalás. Theinard nevű francia vegyész az orleansi herczeg előtt mutatóványos előadást tartott. Ez alkalommal egy mutatóványnál így szólt: „Most pedig ez a kétfajta légszesz (gáz) *abban a szerencsében fog részesülni*, hogy fenéged előtt egyesülhet.”

— Lezuhant léghajós. Bons See nevű léghajós Pittsburg, amerikai város közelében ezer méter magasságban lebegő léghajójáról lebukott. Szörnyet halt.

— A kolera. Mekka városában (Kis-Ázsia) kitört a kolera. A törököknek, egyáltalán a mohamedán hitűeknek ez szent bucsu járó helye és különösen most sokan zarándokolnak oda felé, félő, hogy ezek széthordják a ragályt.

— Villamos kocsik. Párisban úgy szólván teljesen kiszorultak a lóval vont kocsik. Önműködő, villamos kocsik vannak százával forgalomban, a melyek sinek nélkül járnak.

— A munkásnép tanácskozása. A pünkösdi ünnepek alatt Budapesten két nagy arányú munkáskongresszus folyt le. Az egyik a magyarországi szociáldemokrata párt három napos tanácskozása volt, a mely látogatottság, érdeklődés, komoly, higgadt magatartás és az üdvös határozatok tekintetében messze felülmulta az eddigi proletárkongresszusokat. Egy szóval ez a három napos tanácskozás is tanúságot tett arról: hogy haladunk előre a szabadság és emberszeretet útján. A magyarországi építő munkások két napig tárgyalták szervezkedésük ügyét. Az első ilyenemű kongresszus volt ez Magyarországon. Jellemezte az érdekelt munkások őszinte törekvése arra nézve, hogy ők is kivegyék megillető részüket az emberiség felszabadításának nagy munkájából.

— „Csak“ pénz. Hirsch Móricz báró, a Párisban élt milliomos hagyatéka után egy millió hatvan ezer forint állami illetéket kellett fizetni. Ebből megítélhető, hogy mily óriási összegű vagyon maradt utána.

— 13 éves rablógyilkos. Onedi (Olaszország) városban egy 13 éves fiút 15 évi fegyházra ítélték, mert két iskola-társát agyonütötte és megrabolta.

— Gyilkos bíró. Haanon, spanyolországi községben a bíró meggyilkolt egy gazdag polgárt.

— Meggyilkolt ékszerész. A budai Gellérthegy elhagyott részében borzalmas gyilkosság történt. Egy Appel nevű 21 éves fiatal ékszerészt gyilkoltak meg nagy kegyetlenséggel és a nála levő ékszereket elrabolták. A gyilkosokat már elfogták.

— A gyáros szerelme. Egy fővárosi gyáros elesábitott egy szegény leányt, *Schönberger* Jankát. A leány elbukott és nyomorának enyhítésére pénzt kért a gazdag csábitótól, a ki erre egyszerűen zsarolás czimén becsukatta. S ennek a nyomorult fráternek a nevét agyonhallgatják a polgári lapok!

— Az orosz városokban lakó emberek száma a következő: Pétervárott 1 millió 267 ezer ember él, Moszkvában 988 ezer, Varsóban 614 ezer. Odessában 404 ezer, Londonban 314 ezer, Rigában 282 ezer, Kievben 248 ezer.

— Munkássors. Budapesten, a Ludoviceum-utczában bedölt egy épülő ház állványa. A romok több munkást maguk alá temettek.

— A rendőr. A budapesti Garay-utczában egy szánandó bukott leányt akart megrabolni és meggyilkolni egy *rendőr*. De rajta vesztett, mert mielőtt bűnös szándékát végrehajthatta volna, letartóztatták.

— Tüntető magyarok. A budapesti Vigszínházban egy bécsi színtársulat vendégszerepelt. A mi „nagy“ magyarjaink felhasználták ezt az alkalmat egy kis németfaló tüntetésre. A munkásnép persze távol tartotta magát ettől a komédiától.

— Kocsivezetők sztrájkja. Bécsben a közuti vasutak kocsivezetői és kocsisai elhatározták, hogy beszüntetik a munkát. Mértéktelenül kizsákmányolják őket.

A pontos kézbesítésért és expedálásért Fleischmann Andor, a „Népolvasótár“ kiadóhivatalának vezetője felelős. Panaszokkal hozzá tessék fordulni. Garay-u. 32.

Szerkesztői üzenetek.

V. Imre Szentés. Nincsen szükségünk a füzetekre. A jutalomkönyvet 35 krért ön is megfogja kapni, ha kívánja. A kép ára valamivel kevesebb lesz.

P. I. Orlay Török. Előfizetése aug. 1-ig rendben van. Mihelyt kész lesz a kép, értesítve lesz.

Cz. A. Budapest. Köszönjük, a mint látja, felhasználtuk.

D. I. Imre. Polgári hetilapot nem ajánlunk. Egyik olyan rossz, mint a másik. Most válogasson.

L. F. Szarvas. Rosszul mondja. A mi jelszavunk ez: Mondj igazat és ne hadd betörni a fejed.

S. T. Ó-becse. Haladéktalanul fizessenek elő a „Népszavára“ Wesselenyi-utca 19/b. Ez a párt központi főközlönye.

H. G. Budapest. Czim ez: Nagyméltóságu m. kir. igazságügyminis-terium. Budapest.

L. F. Duna-Adony. A 12. füzetrel vagy még előbb. Bekötési tábla árát később tudatjuk.

Koczkarejtvény

Cziblik Adolf-tól.

a	a	r	r
a	a	r	r
a	a	m	m
á	o	d	d

A betük úgy helyezendők el, hogy felülről lefelé, valamint balról jobbra egy és ugyanaz olvasható.

A helyesen megfejtők közt első jutalom gyanánt „Anarchizmus és szocializmus“ cz. műveeskét, második jutalomként „Robespierre beszédét a választójogról“ sorsoljuk ki.

A megfejtést, valamint a helyesen megfejtők névsorát a Népolvasótár 9. számában teszszük közé.

Megfejtési határfdő: június 19-ike.

A Népolvasótár 5. számában közölt betűtalány megfejtése:

Keresztapa

Az első jutalmat: „Munkásdalok és szavallatok“ nyerte Stoll Sámuel, Kassa, uj-utcza 24. sz.

A második jutalmat „Magyar munkásmozgalom története“ nyerte Sadisz Jánosné, Budapest, VIII., futó-u. 34. sz. 16. ajtó.

Helyesen fejtették meg a talányt a következők:

Budapestről: Balázs János, Scheuerman Mártonné, Zsigmond Lajos, Fajkos László, Poleszák Gyula, Ladisz Jánosné, Nagy Gábor, Kudrony István, Kondor József, Kubinyi Kálmán, Kintli Pál, Fazekas Ferencz, Juhász István, Schuádenberger Ferencz, Fischer Gyula, Petra József, Dobrovits András, Ivanits Lajos, Bene Balázs, Salamon Ferencz, Stern Salamon, Hechtman Herman, Benedek József, Sándor József, Cziblik Adolf, Lausch Béla, Hoszu Mihály.

Vidékről: Tokody Józsefné (Hódmező-Vásárhely), Hauser Mihályné (Pécs), Tautsa Sándor (Csokonya), Tóth István (Hódmező-Vásárhely), Csiszár Ferencz (Tata), Gaál Miksa (Bács-Szt-Tamás), Vári Imre (Szentés), Kubatov Gézáné (Baja), Stoll Sámuel (Kassa), Kőmives Ferencz (Torda) Valentovits András (Czepléd), Nemesek János (Bács-Szt-Tamás), Eiben Eduard (Szászrégen), Türy József (Czepléd), Mikó György (Fogarás), Szekeres István (Bács-Szent-Tamás), Madarász József (Szabad-Szt-Tornya), Mozes Antal (Maros-Vásárhely), Magyar Péter (N. Kikinda), Szücs István (H.-M.-Vásárhely), Kovács Lajos, Baký Károly.